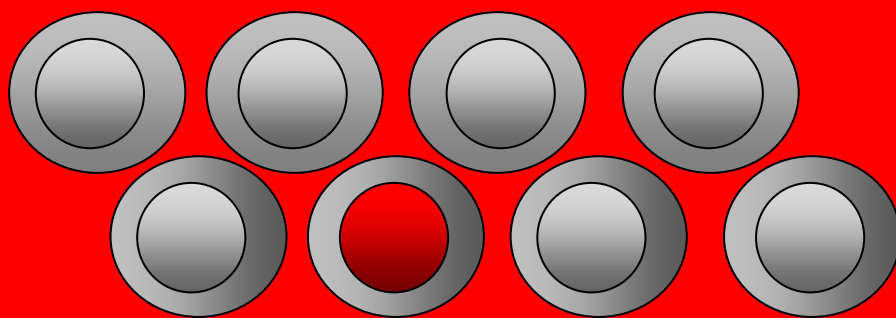

Stamcelledonorer redder liv

Danske Stamcelledonorer Øst

Transplantationsimmunologi

Rigshospitalet

April 2020

Knoglemarvsdonor (stamcelledonor)

Som knoglemarvsdonor, der også kaldes stamcelledonor, er du med til at redde liv. Det er især patienter med blodkræft (leukæmi), der har brug for stamcelletransplantation. Transplantation af stamceller fra en rask donor medfører, at mange patienter, der ellers ville dø, kan blive helbredt.

Hvordan tilmelder jeg mig som stamcelledonor?

For at tilmelde dig som stamcelledonor, skal du på nuværende tidspunkt være aktiv bloddonor. Når du afleverer tilmeldingsskemaet før en tapning, vil du få taget blodprøve til vævstypebestemmelse, og du bliver registreret som stamcelledonor.

Du skal være rask og mellem 17 og 55 år på tilmeldingstidspunktet. Du kan være stamcelledonor, frem til du fylder 61 år. Dette er en international anbefaling for at beskytte donor.

Hvordan bliver man vævstypebestemt?

Vævstypen (HLA typen) bliver bestemt på en blodprøve, der bliver taget i forbindelse med en blodtapning i din blodbank.

Hvordan bliver jeg registreret, og hvordan beskytter vi dine data?

Når du bor i Østdanmark, bliver du registreret som donor hos Danske Stamcelledonorer Øst på Rigshospitalet.

Din blodprøve bliver analyseret af et laboratorium i USA. Blodprøven er kun mærket med et laboratorienummer, og vi vil aldrig sende andre oplysninger om dig. Blodprøven anvendes kun til at bestemme din vævstype, så vi kan matche dig med en potentiel patient.

Du får derefter tildelt et unikt nummer, og din vævstype bliver under dette nummer (pseudoanonymisering) indført i det verdensomspændende register World Marrow Donor Association/Bone Marrow Donors Worldwide i Leiden i Holland. Der er i hele verden over 37 millioner registrerede stamcelledonorer og navlesnorsdonorer (marts 2020).

Deling af elektronisk data sker via krypterede beskeder, og dit navn og CPR vil ALDRIG blive delt.

Du bliver inaktiveret i registeret, når du fylder 61 år.

Hvis du har givet skriftlig tilladelse til, at Det Danske Bloddonorstudium må udføre genetiske analyser på dit blod, bliver dine vævstyper også delt med dem.

Du kan til enhver tid forlange at få udleveret kopier af den information, vi har registreret om dig, og hvem den er sendt til.

Læs yderligere i brochuren: "Oplysningspligten i Danske Stamcelledonorer Øst".

Hvordan bliver jeg udvalgt til stamcelledonation?

For at blive udvalgt til stamcelledonation kræves det, at man har en vævstype, der matcher med en patient. Der findes mange forskellige vævstyper og chancen for, at du engang bliver udvalgt, er lille. Derfor er det nødvendigt at have et meget stort antal donorer, og at knoglemarvs-donorkorps over hele verden samarbejder på tværs af landegrænser. Det betyder, at danske patienter kan modtage stamcelletransplantater fra udlandet, og danske

stamcelledonorer kan blive anmodet om at give stamceller til såvel danske som udenlandske patienter.

Hvad sker der, hvis jeg bliver udvalgt som donor?

Hvis du bliver udvalgt som donor, bliver du indkaldt til en samtale, hvor du både mundtligt og skriftligt får en forklaring på, hvad der kommer til at ske. Derefter bliver din vævstype undersøgt igen.

Hvis din vævstype passer til patientens, og du er den bedst mulige donor til patienten, bliver du indkaldt til en helbredsundersøgelse og lægesamtale. Hvis helbredsundersøgelsen er i orden, bliver der aftalt et endeligt tidspunkt for donationen.

Hvordan gennemføres en stamcelledonation

Stamceller findes i knoglernes hulrum. Her dannes de livsvigtige røde og hvide blodceller samt blodpladerne. Stamceller kan "høstes" på 2 forskellige måder: Knoglemarvsdonation og perifer stamcellehøst. Transplantationslægerne bestemmer hvilken måde, der vil være mest optimal for den enkelte patients behandling.

- *Knoglemarvsdonation*

I forbindelse med marvudtagning bliver man som donor indlagt på Rigshospitalet i 2 dage, og under bedøvelse bliver en lille del af knoglemarven suget ud fra hofteskammen med almindelig sprøjte og kanyle. Der stikkes 8-10 gange. Knoglemarven bliver herefter filtreret og behandlet, inden den gives til patienten som infusion via drop. Knoglemarvscellerne finder selv vej til patientens knoglemarv, hvor de slår sig ned og danner raske blodceller

- *Perifer stamcellehøst*

Man kan også høste stamcellerne fra donors blod. Det kræver, at man som donor behandles i 4-5 dage med medicin. Denne medicin er et stof, som findes normalt i kroppen, men som gives i større mængder for hurtigere at få knoglemarvscellerne til at løsne sig fra marven og gå over i blodbanen. Stamcellerne, som er vandret ud i blodbanen, opsamles/ høstes direkte ved tapning fra en blodåre. Selve høsten varer nogle timer og foregår ambulant, som regel over 2 dage

Får jeg at vide, hvem der får mine stamceller?

Som stamcelledonor får du ikke at vide, hvilken patient, der får dine stamceller, men du har glæden ved at have hjulpet et andet menneske.

Er der eftervirkninger efter stamcelledonation?

Ved knoglemarvsdonation er der ømhed over hoften i de første døgn. Denne ømhed fortager sig hurtigt, og du kan forventeligt genoptage arbejdet 2-7 dage efter donationen. Ved perifer stamcellehøst kan man få influenzalignende symptomer. Som donor kommer man ikke til at mangle blod, knoglemarv eller stamceller efterfølgende. Raske personer har et betydeligt overskud af de fjernede stamceller gendannes i løbet af få uger.

Udgifter og økonomisk kompensation

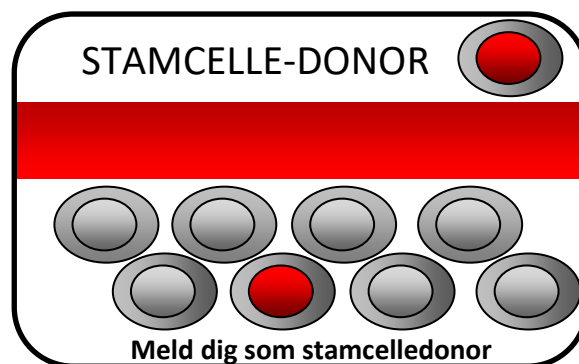
Som stamcelledonor bliver du holdt økonomisk skadesløs. Det betyder, at alle udgifter i forbindelse med din donation bliver dækket. Tabt arbejdsfortjeneste dækkes fuldt ud. Ligesom ved bloddonation betragtes din stamcelledonation som en gave, og du modtager derfor ikke betaling for donationen.

Løber jeg en risiko?

Der er kun en meget ringe risiko forbundet med at være stamcelledonor, men hvis der alligevel skulle ske dig noget, er du sikret erstatning efter samme regler, som når du giver blod. Stamcelledonorer er således omfattet af Statens Patientforsikringsordning og som bloddonor er du desuden omfattet af Danmarks Frivillige Bloddonorers Sikringsfond.

Venlig hilsen
Helle Bruunsgaard
Overlæge

Danske Stamcelledonorer Øst
Transplantationsimmunologi 7631
Klinisk Immunologisk Afdeling
Rigshospitalet
Tlf. 3545 7631

Fakta om stamcelledonation

Der er i marts 2020 registreret mere end 37 millioner stamcelledonorer og navlesnorsdonorer på verdensplan, og der udføres mere end 20.000 transplantationer med ubeslægtede donorer om året.

I Danmark foretages der ca. 175 transplantationer årligt.

Knoglemarvsdonorkorps over hele verden samarbejder på tværs af landegrænser.